برنچی حکایه

صاتاشو

ایکنچی حکایه

چوالچق

محرری: قوپرین   مترجمی: صدری.

یول کتابخانه‌سی نشریاتندن

۷۰ نچی کتاب.

КАЗАНЬ.
Электро-типографія „УМИДЪ"
1913.

"امید„ مطبعه‌سی قزانده.

٣١

صاتاشو.

کاپیتان مارکوف نڭ روتاسی، جزا فرقەسینه قوشلور ئۇچۇن، بیك آشغوب، بارا ایدی. ایرتەدن کیچکه قدر طوقتامی، نیتمی، اوڭایسز ۋاگونلرده بارا، بارا آرغان صالداتلر، باشقه وقتدەغی شیکلی اوینماب کولوب سویلەشمیلرده ایدی. ئەله نیندی بر جات اسملی استانسەده آلارنی اوزون کیملی کشیلر آراقی، صرا بلەن صیلادیلر، آلارده کوڭلسزگنه جرلادیلر، کوڭلسزگنه بییدیلر، کوڭلسز هەر وحسز ایتوب «اوراده» قچقردیلر. شول استانسەدن اوق اش باشلاندی. آلارنی قایادر جەیەو آلوب کیتدیلر. یولده قولغه آلونغان ئەزگنه شبهەلی کشیلرنی‌ده کاپیتان مارکوف آتوب ئوترگه امر بیردی. چۇنکه آلارنی ئوزلری بلەن آلوب یۇرو صالداتلر ئۇچۇن آور بولاچق هم آلارنڭ آچوونغنه قابارتاچق ایدی.

٣١ نچی دیکابرده کیچ بلەن روتا بر بارونڭ تالانغان

ایمینیەسندە جال ایتەرگە طوقتادی. بو ایمینیەدن شهرگە اون بیش کنە چاقرم قالغانغە کاپیتان:

— ایرتەگە ساعت ئوچلردە شهرگە جیتوب بولور ئەلی، الله بیرسە — دیب اویلادی. اول، صالداتلرن اوکایلی آمبارلردە تمام جال ایتدرگە اویلی ایدی. چونکە اول، ایرتەگە آلارغە نیندی آور اشلر اشلەرگە طوغری کیلەچگن بیك یاخشی بلە ایدی. کاپیتان ئوزی بر زور بوش زالغە اورنناشدی. زالدە کورشیدەگی کاتولیك پوبندن تالانغان کراواتدن باشقە بر ئەیبردە یوق ایدی.

اوزاقدە ئوتمی، قشقی قاراکغی تون بوتون دنیانی طومالی. طشدە بر طوقتامی، ایرنوبکنە یووش قار یاوا. مارکوف یانوب طورغان پیچنك قارشوسینە باروب اوطرادە کارتادن شهر بلەن بو ایمینیە آراسندەغی یولنی دقت بلەن تیکشرە باشلی، پیچدەگی اوتنك یاقتیسندە آنك، بیوك ماکلایلی بیتی بلەن، قاطی اوزون میغی عادتدەگیدندە رحیمسز، قورقنچلی بولوب کورنە.

شول آرادە زالغە فیلدفیبل کیلوب کرە. آنك کیمندن ایدەنگە بر طوقتامی صو طاموب طورا. اول ایشك توبندە، دەشمی نیتمی بایتاق طورغاچ،

— آخریسی، کاپیتان مینم کرگانمنی سیزمەدی بوغای،

دیب ئۇزینڭ کرگانن بلدرر ئۇچۇن، آقرنغنه بر یوتکره. کاپیتان ئەیلەنوب قاری‌ده،

— ئه —. سینمی؟ نی کیره‌ك؟... دی.

—فیلدفیبل، تعظیم بلەن گنه، صالداتلرنڭ اوڭایلی اورنلرغه اورنناشولرن، اول — بو بولماغانلغن دالاژیت ایته‌ده، کاپیتاندن بر برامر کۆتکەن شیکللی، اورندن قوزغالمی، آنارغه قاراب طۇرا، کاپیتان بر سوزده دەشمی. فیلدفیبل ئەکرن طاوش بلەن:

— تگی، قولغه آلونغان ئۇچ کشینی نیشلەتەبز، ۋاش ۋیصوکو بلاگارودی. دی؟

کاپیتان آچولانوب:

— طاڭ بلنگاچوك بارسون‌ده آطکز! دی‌ده، شونڭ آرتندان‌اوق طاغی آچولیراق طاوش بلەن:

— سین، ئنم، ایکنچی مرتبه مینی آندی یوق — بار نەرسه بلەن آزابلاب یۇرمه! آڭلیسکمی سین آنی؟ دی.

— آڭلیم، ۋاش ۋیصوکو بلاگورودی.

فیلدفیبل نەرسه بولسەده ئەیترگه تلەگان‌شیکللی اورندن قوزغالمی تیك طۇرا. کاپیتان کراوتقه باروب یاتا؛ بر آز وقت طۇرغاچ، ئەیلەنوب قارامیچەغنه،

— بتدیمی؟ دی.

— فیلدفیبل: بندی، ڤاش ڤیصوکو بلاگورودی —
دیب بر آیاغندن ایکنچی آیاغنه آوشاده، کینه‌تدن گنه بر
بر اش اشله‌رگه قرار ایتکان صمان:

— ڤاش ڤیصوکو بلاگارودی، صالداتلر تگی قارتنی،
ئه‌ییی، نیشله‌تیك دیلر؛ آنی‌ده آتابز مونی؟! دی.

کاپیتان، تیزگنه اورنندن سیکروب طوراده، غایت
آچولی طاوش بله‌ن:

تیز چغوب کیت مونڈن! دیب فیلدفیبل‌گه بیك
نق آقرا. نیچونڈر، آنڭ فیلدفیبل‌گه بیك نق برنی‌قوندراسی‌ده
کیلوب کیته. فیلدفیبل، صالداتلرچه، تیزگنه بورلوب،
ایشکنی آچا، لکن هامان نیگه‌در چغوب کیتمی. اول، ایشك
بوصاغاسنده بر آوق طورغاچ، قالون طاوش بله‌ن:

— ڤاش ڤیصوکو بلاگارودی، سزنی مین یاڭی یل
بله‌ن تبریك ایته‌م هم‌سزگه‌بخت سعادت تلیم — دی. اول طاغن
ئه‌لله نه‌رسه ئه‌یتمکچی بولا، لکن کاپیتان آنڭ سوزن بولاب:

— رحمت، طوغان. بیك رحمت! دی. اول شونده
طاغن، صالداتلر ملطقلرن یاخشیلاب طازارتسونلر، دیب
امر ایته‌ده، آنی چغاروب جیبه‌ره.

مارکوف یالغز قالغاچ، کییملرن، قلچن صالمیچه یاتا
طورغان پیچکه قارشی کراواتقه یاتا. آنڭ یوزی کیسه‌ك

اوزگەروب کیتە. اول قارتلر توسینە کرە، اول کینەتدن نوری سونگان کوزلری بلەن آورو کشی صمان یاق یاغینە قارانا باشلی. اول چنلاب دە آوری، بر آطنادن بیرلی بیزگەك طوتوب آزابلانا. اول تیك ئوزینك آرتق طازالغی آرقاسندەغنە آنارغە جیگلمی ایدی. اول ئوزینك توننك تون بویی بیزگاك طوتب آز بلانغانن، توننك تون بویی قالتراب چقغانن، بر طوقتامی صاتاشوون، قایچاقدە ئەللە نیندی قورقنچ خیاللر بلەن باصدرلوب یاتوون برسن دە ایبدەشلرینە سویلەمی، شوگا کورە آلار مارکوف نڭ حالن — آورغانلغن بلمیلردە ایدی. کاپیتان بایتاق وقت پیچەگی سونوب بارغان کومرلرگە قاراب اویلانوب یاتدی.

بر آزدن آنڭ باشی طومانلانا، تەنی حالسزلەنە باشلادی. اول اچندن گنە «طاغی مەلەریە باشلانا بوغای آخریسی» دیدی. نیچوندر آنڭ اویی بوگون طوتولغان شبهەلی قارتدن آیرلا آلمی، اول هامان آنڭ طورندە اویلی ایدی. اول، قارتنی ئوترمسکە تلەگان صالداتلرنڭ حقلی ایکانن، قارتنڭ عادی بر کشی توگل ایکانلگن توشونە آنڭ ئولمگە بردە ایسی کیتمیچە، صالقون قان بلەن قاراون هم آنڭ یوزندە بولغان تیرەن قایغوسن کوز آلدینە کیترە ایدی. لەویان بلەن موکدین صوغشلرندە، ئولوب یاتقان صالداتلر

آراسنده، ماركوف‌نڭ بو قارتقه اۇخشاغان كشیلرنی كورگه‌له‌گانی بار ایدی. اول قارتنی بۇگۈن ایكی ایده‌شی بله‌ن كاپیتانغه طۇتۇب كیتردیلر. كاپیتان آلارنڭ اوچسینك‌ده اشپیونلرغه مخصوص جزا بله‌ن جزالاناچقلرن اشاره بله‌ن آڭلاتدی. عیبلیلرنڭ ایكیسی، ئوزلریڭ ئوتریله‌چكلرن آڭلاغاچ، كینه‌تدن ئولك شیكللی آغاروب كیتدیلر. قارت ایسه، كاپیتاننی قزغانغان صمان جلمایوب، ئوز یڭ دنیادن طویغانلغن آڭلاتا طۇرغان قاراو بله‌ن آنارغه قاراب قویدی. كاپیتان ششنگان كوزلرن بر آز وقت یۇمۇب طۇردی. آنڭ كوز آلدنده ئه‌لله نیندی تۇبسز قارانغیلق یۇزوب یۇرگان صمان بولوب كیتدی. اول تاغی، قارتنڭ اختلالچی بولوون، آنڭ فتنه‌چیلر آراسنده زور اورن طۇتقان بولوون احتمال ایتوب، آنی ئوتررگه امر ایتكانینه‌ده شادلاندی. اول بر توقتامی آنڭ طورسنده اویلی باشلادی. بر آزدن آنڭ كۇڭلینه، قارتنڭ عیبسز بولو احتمالی‌ده كیلوب تۇشدی. لكن اول طاغن، آنڭ بر ئوزن صاقلاب بارر ئۇچۈن ایكی صالدات یۇرتو قیین بولاچغن، بۇگۈن ئله‌ك‌كان اونبیشله‌ب كشینڭ بارن‌ده، ئوترگانده، قارتنڭ بر ئوزن گنه آیروب قالدروده بیگوك عدالت بولماون اویلادی. شوندن‌صوڭ آنڭ كۇڭلی آزراق طنچلانغان شیكللی بولوب كیتدی.

اول ئەکرن گنه کوزلرن آچدی‌ده، ئەلله نەرسەدن قورققان شیکللی اورنندن سیکروب طوردی. ایبل‌برەك قاراسه، آنك قارشوسنده، کیچه ئولم جزاسینه حکم ایتلگان تگی قارت، باشن اییوب، بیك کوکلسزگنه اوطرغانی کورنه.

کاپیتان جن —— پەری کبك نەرسەلرنك بارلغینه اوشانسەده، اول هیچده آلاردن قورقمی، آندی یوقبار نەرسەلردن قورقوب قاچونی زور بر خورلق صانی ایدی. اول تیزگنه، بیك اوستالق بلەن، بیلندن ریڤالڤیرن آلاده قارتقه تابا توزی، هم غایت آچولانوب:

— اگرده سین، قهر صوققان نەرسه، ئەزگنه اورنکدن قوزغالساك!.... دی. قارت کاپیتانغه تابا ئەیلەنه، اول آنارغه بوکون ایرته بلەن قاراغان شیکللی، جلمایوب قاری‌ده:

— قورقماکز، کاپیتان، مین سزگه ناچارلق بلەن کیلمەدم، ایچماسه ایرته‌گه چیکلی گنه ناحق بیرگه قان توکمیچه طوررغه طرشکز... دی.

بو عجب قارتنك آدم بالاسینه اوشاماغان طاوشی‌ده، جلمایووی شیکللوك، ئەلله نیندی سرلی تیرەن معنانی آکلاتا ایدی. شولای‌ده بوطاوش آنارغه‌اول قدر‌وك یات طویلمادی. اول یەش وقتنده، یالغز بر بولمەده قالغان چاغنده‌ده آندی طاوشلرنی ایشتکەلەگەنی بار ایدی.

قارتنڭ بو طاوش بلەن جلمایووی کاپیتانغە نیکدر بیك نق تأثیر ایتدی. اول آنڭ قارانغی صورتندن کوزن آلمیچە، ریۋالۋیرن مندەری آستینە طغا، اول طاغن ئوز یڭنڭ کراۋاتینە باروب یاتا، زالدە بر نیچە مینوت قارانغی، قورقنچ طاوشسزلق حکم سورە، تیك کاپیتاننڭ یولدە آلوب یوری طورغان ساعتی گنە «کلت، کلت....» ایتە، پیچدە یانوب بتکان کومرلردە، آزغنە طاوش چغاروب، ایشلوب توشەلر.

بو قورقنچ طنلقنی ایڭ ئلك تگی قارت بوزدی:

— ئەیتچی زنهار ئوچون، مارکوف، نی دیب سینی موندی جانلرنی ئەرنتە طورغان قورقنچ، کونی تونی کشی صویوب یوری طورغان اشنی ئوز اختیارڭ بلەن ئوستڭە آلدڭ؟ سین وجدانڭغە نی دیب جواب بیرمکچی بولاسڭ؟!

مارکوف، آنی مصقل ایتکان صمان، بر جلمایوب قویا.

— قاراب طورامدە، قارت، سینڭ سویلەشوڭ، دورت ساعتدن ئولەرگە حکم ایتلگان کشیلرنکینە بردە اوخشامی. شولای دە، یوقلی آلمیچە کراۋاتدە ئەیلەنگەلەب آزابلانوب یاتقینچە، سویلەشوب اوطرو آرتغراق. ئەیدە سویلەشەسڭ کیلسە سویلەشیك... سز مینم، وجدانمە نی دیب جواب بیرەچگمنی بلەسڭز کیلە بوغای، رحیم ایتڭز، برنچی، مین — صالدات، مینم اشم، هیچ بر اویلامی، نیتمی، باشلقلرمنڭ

امرن بیر ینه‌جیتکرو. آننار ی‌مین—چن‌وطن‌سیوچی‌من؛ بزنگ بیوك وطنمزغه قارشی کمده‌کم قورال کوته‌رگه باطرلق ایتسه، بز آنی آیاق آستنده قورت شیکللی ایزوب طاشلار بز. قبرن جیر بله‌ن تیپ تیگز ایتوب قالدر رمز...

— ئه‌ی، مارکوف، مارکوف، سین بیت اول سوزلرگنی تکبرلکدن، یوره‌گك وخشیلر یوراگی کبی بولوب بتکاندن گنه ئه‌یته‌سك . . . . سینگ بیت بوتون سوزلرك یاگلش . . . سین هر نه‌رسه‌نی کوزگنگ یانینوق ایلتوب قاریسكده، آنی یاخشیلاب کوره آلمیسك... اگرده سین ئه‌زگنه چیتکه‌رەك کیتوب قاراساك، آنی آپ آچق ایتوب کورر، آگلار ایدك.... ئه‌یتچی زنهار بورونغی ایرانیلر، ماکیدونیه‌لیلر، ئوزلرینگ تیمر قوللری آراسنده بوتون دنیانی طوتوب طورغان روماليلر هم بوتون یاورو پانگ قوطون آلغان هونلر بله‌ن بوتون دنیانگ ئوچ کیسه‌گینه مالك بولغان کوچلی ایسپانیوللرده شولای سینگ شیکللوك اویلامیلر ایدیمونی؟!...

قایا کیتدی آلارنگ چیکسز قوتلری؟... آلاردن نیچه مگ یللر ئلك، طاغن‌ده شوکتلیره‌ك، ئوزلرندن صوڭ کیلگان پادشاه‌لارنگ بارندن‌ده کوچلی، آلار چیکلوك مدنی خلقلر

طوروب کیتکان. لکن طورمش آلاردن‌ده کوچلیره‌ك؛ طورمش آلارنڭ بارن‌ده ئوزینڭ سرلی یوللدن، هیچ بر ئز فلان قالدرمیچه، سبروب توکـکان، آلاردن بر یادکارده قالدرماغان . . . .

کاپیتان دیڤانغه باروب اوطراده، حالسز طاوش بله‌ن ئه‌کرنگنه:

— بولار اهمیتسز نه‌رسه، تاریخ اول ئوزینڭ آغمی بله‌ن بارا، آنارغه یول کورسه‌تو، یا ایسه آنڭ یولن ئوزگه‌رتو بزنڭ اشبز توگل، دی.

قارت ئه‌کرنگنه کوله‌ده:

— سین، آخوتنیکلر قووب آرتندن جیته باشلاغاچ، باشن قومغه طغوب قاچارغه تله‌گان آفریقا قوشینه اوخشارغه آزابلانما ایندی، اوشان میکا، بر یوز یلدن صوڭ سینڭ بالالرڭنڭ بالالری، سین آلیکساندر ڤاسیلیڤیچ مارکوفنی ایسکه توشروب اویالورلر، آنڭ ئوچون قزاررلار. . . .

— شه‌ب جار یلاسك صوڭ ئوزڭ، قارت! مین ایندی، آندی یوقبار نه‌رسه‌لر بله‌ن خیاللانوب یوری طورغان کشی توگل. مین، قلچدن صوقا تیمری یاصارغه آزابلانوب یورگان، صاتاشقان آبیلرنڭ فرضلرن بیك کوب ایشتکانم بار. مین

آندى، صوغشمى نيتمى ئۇيدەگنه ياتوب، تۇرلى چيرلر بلەن آورغان كشيلرنى كور آلديمه كيتوگانده شارقلداب كۇلەمگنه. بيت، صوغش‌قنه جيتشدره تيمر شيكللى تازا، چداملى يگتلرنى.... دى‌ده، برەر نەرسەنى ايسينه تۇشرگه ماتاشقان كشى شيكللى، بر آز چيگەسن قاشوب طۇرا:

— بۇلارنڭ برده اهميتى يوق – تاشليق بۇلارنى!....

قـارا ئەلى، نيگەدرسين ميڭا يالغان سۇيلەمەس تۇسلى كورنەسڭ:

ئەيت ئەلى، قايداغى بولاسڭ سين؟ مۇندەغيمو؟

قارت باشن سلـكوب:

— يوق.

ئەلله سين مۇنده طوغانسڭدر؟

— يوق.

— آلاى بولغاچ، قايداغى‌صوڭ‌سين؟ ياۋروپاليمى؟ فرانسوزمى؟.... آنگليچانمى؟.... روسمى؟ ئەلله بولماسه، بۇتۇنلەى، نيمسمى؟...

— يوق، يوق....

— آلاى بولغاچ، كمگنه صوڭ ايندى سين؟ نيچۇن صوڭ سين ميڭا اول چاقلى طانش كبك طۇيۇلاسڭ؟ ئەه؟

ئەلله بز برەر چاقدە سینكڭ بلەن اُوچراشقانبز بارمی؟...

قارت، باشن طاغندە نغراق بوُ گە توُشە، اول بر سوزدە دەشمی. بر آزدن صوُك اول ئوز ئوزینە سوُیلەنگان كشی شیكللی:

— ....ئەییی، ماركوف، بز سینكڭ بلەن اوُچراشقالادق، لكن سین مینی كورمەدڭ.... ایسكدەمی؟ بر زمان چوما وقتندە آبییكڭ ایللی طوغز كشینی آصوب ئوترگان ایدی؟... ئەلله اوُ نوُ تدڭ دەمی ایندی؟! اول چاقدە مین سزنكڭ یانگزدەغنە طوُردم، تیك سز مینی كورمەدگز، دی.

موُنی ایشتكاچ، ماركوفنكڭ بوُتوُن تەنی اوط شیكللی قزا باشلی. اول ئەكرن گنە:

— ئەییی.... درست.... ایللی طوغز كشی...

لكن، بیت، آلار اختلالچیلر ایدی، دی.

قارت طاغی ئەكرن گنە ئوزینكڭ سوزندە دوام ایتە:

— مین سیۋاستوپول صوغشندە آتاگنكڭ، ایزمایلنی آلغان چاقدە باباگنكڭ، زور غیرت كورسەتەم دیگان بولوب، نیقدر ظلملر ایتكانن كوزم بلەن كوروب طوُردم، آندە مینم كوز آلدمدە ئەللە نی حدلی قانلر توگلدی...

مین ناپالیون بلەن آۋسترلیچ، فریدلاند صوغشلرندە، باردینو قرلرندەدە بولدم. سانسون، لودۋیكنی ئوترگاچ،

آنڭ قانغه بويالغان باشن كورسه‌تكانده، نادان خلقنڭ شادلانوب قول چابقانن‌ده كوردم. مينم آلدمده، ايزگی ۋارفالامی كيچه‌سنده كاتوليك پوپلری دين اسمندن، دعااوقی، اوقی، پروتيستانلرنڭ‌خاتونلرن، بالاچاغالارن‌ئوتردیلر. ايزگی كاتوليك پوپلرينڭ، ئوزلری دهری ديب بلگان كشيلرنی اوطقه ياندرغانلرن، الله رضاسی ئوچون ديگان بولوب، تريله‌ته آلارنڭ تيريلرن طوناغانلرن هم آلارنڭ آوزلرينه ئريگان قورغاشنلر قويغانلرن باريسن‌ده كوروب طوردم. مين آتيللا، چنگيز خان هم سلطان سليمان ثانی عسكرلری آرطندن‌ده باردم. آلارنڭ ئزلری آدم ئوله‌كسه‌سندن ياصالغان طاولر بله‌ن قاپلانوب بارا ايدی. اوصال، رحيمسز ريم خلقينڭ، مظلوم خريستيانلرنی سيركده، تيريگه‌تورووب ئتلردن تالاتقانلرن، قللرنی جرتقچ حيوانلرغه آشاتقانلرن بارن‌ده قاراب طوردم. تاغن مين، نيروننڭ قدس شريفنی آلغاچ، عيش عشرت ايتكانن، شول چاقده يهودی‌لرنڭ قدسنڭ واتولغان كرپوستی بوينده آچی تاوش بله‌ن يلاغانلرن‌ده ايشتدم . . . .

كاپيتان، كيكان ايرنلرن كوچكه‌گنه سلكتوب، بيك قيينلق بله‌ن گنه:

— سين آلباستی!. . . سين مينم آوروب صاناشوومدن

کورنەسڭ!... کیت میندم یانمدن! آزابلاما مینی! دی.

— قارت ئەکرنگنە اورندن طورا. آنڭ بوکرەیگان گەودەسی، قورقنچ بولوب ئوسوب، چەچلری توبەگە تیپوب طورغان شیکللی بولا. اول طاغی، ئەلیگی طاوش بلن، آشقمیغنە، قورقنچ ایتوب، سویلی باشلی:

— مین دنیادە برنچی مرتبە آدم قانینڭ ییرگە طامغانن کوردم. بورون زماندە دنیادە ایکی آغای ئنی طورالر ایدی. آلارنڭ کچیسی سویکملی، تەملی سوزلی، رحیملی، اش سویوچی، اولوسی ایسە تکبر، کونچی، رحیمسز ایدی. کونلردە بر کون بولار اللهغە قربان چالدیلر. هم قربانلرینڭ قبول بولوب بولماغانن بلور ئوچون، اول چاقنڭ عادتی بوینچە، اوطقە یاقدیلر. اولوسینڭ کوڭلی درست بولماغانغە کورە، آنڭ قربانینڭ توتونی کوککە کوتەرلمیچە، جیرگە جەیلدی. کچکنەسینکی ایسە، طوپ طوری کوککە کوتەرلدی. اولی قردەشنڭ، کچیسینە بولغان دشمانلغی مونی کورگاچ، طاغندە قوّتلەندی. اول آچووینە چدی آلمیچە قردەشن ئوتردی. مونا شول چاقدە ییر یوزنە برنچی مرتبە قان توگلدی.....

مارکوف کراۋاتندە، ئەلی بر یاققە، ئەلی بر یاققە ئەیلەنوب، پشقلداب قنە:

— خدای ئوچون مینی آزابلاما، کیت مینم یانمدن، دی. لیکن قارت هامان‌ده طوقتامی:

— مین هابلنگ، ئولمدن قورقوب، کوزلاری آلارغانن، که‌کره‌یگان بارماقلری بله‌ن، قالترانا، قالترانا، قان بله‌ن یووشله‌نگان قومنی جان آچیسی بله‌ن، طرناغانن‌ده کوردم. اول، آقتق مرتبه سلکنوب، صالقون، صارغایغان، جانسز ته‌نی بله‌ن جیرگه صوزلغان چاقده، قابل هیچ بر آکغارتا الماسلق قورقو بله‌ن قورقا باشلادی. اول قورقووندن، نیشله‌رگه بلمیچه، اورمان آراسینه قاچوب، کیچکه چاقلی بیتن قابلاب یاتدی. کیچ بله‌ن اول هاتفدن:

— قابل، قایا سینگ قرده‌شنگ، هابل؟! دیگان قورقنچلی برطاوش ایشتدی...

مارکوف، کوچکه‌گنه طن آلوب:

— کیت، خدای ئوچون مینی آزابلاما! دی. قارت، هیچ اعتبار ایتمیچه، دوام ایته:

— بوطاوشنی ایشتکاچ، مین قورقوب قالترانا باشلادم. مین الله‌غه: «قرده‌شمه مین قاراولچیمونی؟!» دیدم. الله تعالی میگا: „قیامتکه چاقلی جیر یوزنده تورلی عصرده، تورلی جیرده، تورلی خلق آراسنده سرسری بولوب یه‌شه؛ سینگ کوزلرنگ قوییدغنگ آدم قانندن باشقه نه‌رسه کورمه‌سون؛

قولاغنڭ ئولم آچیسی بلەن چققان طاوشلردن باشقە طاوش ایشتمەسون؛ سین آنی ایشتکان صاین قردەشڭنڭ ئولم آچیسی بلەن ئەیتکان طاوشن ایسکە توشر ...» دیب، عمرلك لعنت اوقودی.

قارت بر نیچە مینوت طوقتاب طوراده طاغن سویلەرگە طوتونا. آنڭ هر بر سوزی مارکوفنڭ یورەگینە اوق شیکللی بولوب قادالا بارا.

— ئەی، الله، سینڭ ئوزگەرمی طورغان حکمڭنی حق دیودن باشقە بر نەرسەدە ئەیتە آلمیم!... ایندی مین اول وقتدن بیرلی، نیچە یوز یللر، ئولم کوتوب، دنیانی ئەیلەنوب، یوریم... عالی ورحیمسز بو قوّت هر وقت مینی، قانغە بویالغان، ئوترلگان، ایمگەتلگان گەودەلر بلەن طولی صوغش میدانینە ئوستری... مین آندە، باشلاب قردەشن ئوترگان کشیگە لعنت اوقی، اوقی جلاغان آنالرنڭ، یورەکنی کیسە طورغان، ئەرنولی طاوشلرن ایشتەم. مین چیکسز عذابلانام، چونکە کشینڭ قانی آققاننی کورگان صاین، قردەشمنڭ، قانغە بویالوب، جیردە یاتقان گەودەسی، آنڭ جانسز قوللری بلەن جیرنی طرناغانی کوز آلدیمە کیلە... مین یوققەغنە، آدم بالالرینە، آچی طاوش بلەن: «اویانگز! اویانگز!..» دیب قچقررغە آزابلانام...

فیدفیبل، بر طوقتامی، مارکوفنگ قولاغینه تویه تویه:

— اویانگز! اویانگز! ۋاش ۋیصوکو بلا گارودی، [یا]نگز! تیلیگرام بار.... دی.

کاپیتان، عادتی بوینچه، تیزگنه سیکروب طوراده یاق[...]ینه قارانا باشلی. پیچده‌گی اوط کوبدن سونگان، طش‌ده [...]قترا باشلاغان ایدی. اول، قالترانا، قالترانا.

— تگیلرنی نیشله‌تدگز؟... دی.

— ئوزگز قوشقانچه، ۋاش ۋیصوکو بلا گارودی... [...]ه‌لی گنه....

— ئه قارت؟ قارت؟

— آنی ده...

بوسوزنی ایشتکاچ، کینه‌تدن، کاپیتاننگ حالی بتوب [...]کیتکان شیکللی بولا. اول کراۋاتقه باروب اوطراده، قارشوسنده، آغاچ شیکللی قاتوب، امر کوتوب طورغان فیلدفیبل گه:

— منه، طوغان، نه‌رسه... مینم اورنمه سین روتانی اداره ایت... مین بوگون اورنمدن چغارغه صوراب راپورط بیردم... چونکه مینی... قهر صوققان بیزگه‌ك بوتونله‌ی اشدن چغاردی... احتمال میگه بوتونله‌ی... عمرلك راحتکه... کیته‌رگه‌ده طوری کیلور. دنیانگ اشن بلور حال یوق... دی.

بو نەرسەگەدە ایسی کینەرگە ئۆیرەنمەگان فیلد
قولن کازیر وگینە قویوب:

— یارار، ۋاش ۋیصوکو بـلا گارودی، دیب
جواب بیره.

بتدی.

چوالچق.

شهرده چیبه‌رگنه شهرت تابقان روحانی آورولر دوقتری
ون میکا سویله‌شب اوتورغانده ئه‌یته: مینم ــ دی
ر وارمدن برسی ۱۸۹٦ نچی یلده راژ دیستۋا به‌یره‌من بیك
لی ایتوب قارشی آلغان. مینم بلوومچه، بره‌وده به‌یره‌منی
ی قزقلی ایتوب قارشیلاغانی یوق در ئلی ــ دی. تاغی شونك
تندن اوق:» مین سزگه اول فاجعه‌لی واقعه توررنده سویله‌ب
ابلانمیم؛ شول واقعه تورنده اول کشینك اوز یازووین
قوب چقساغز بیگره‌ك شه‌ب بولور ــ دی، ده یازو اوسته‌لینك
رتاده‌غی یاشچیگن آچوب آقتاررغه توتنه. اول یاشچیك‌ده
رلی زورلقده‌غی کاغد کیسه‌کلری بوکته‌ر ــ بوکته‌ر به‌یله‌نوب
یت درجه‌ده پخته ایتدرلوب تزلگان، بارسینگده اوستلرینه
ومیر صوغلوب، تورلی فامیلیه‌لر یازلغان.

دوقتر یاشچیکده آقتارنه ــ آقتارنه:

ــ بولار بارده مینم آورولرمنك ادبیاتی: مین اون

يل اچنده اول يازولردن بيك جنتكلهب كالليكسيه
آلارنى قاچان‌ده بولسه باشقه. بر وقت قاراب چغار
مونده كولـكلى، آيانچلى حتى اخلاقى بيك كوب ئه
بار... ئه حاضرگه منه بو كاغدنى اوقوب چغكز ئلى

مين دوقتورنك قولندن تاباقنك‌دورتدن برى زور
دفترنى آلوب قارارغه توتندم. دفتر قالون ئرى عصبى
بله‌ن يازلغان ايدى. منه مين اول دفترده نرسه او
(محترم دوقتور رخصت ايتكانلـكندن دفترده‌گى يازونى اوزگه
نيتمى شول كيلشكنه كوچردم):

„...سكى بالنيسنك روخانى آورولر شعبه‌سنده‌گى
دوقتورنك ايبده‌شى محترم دوقتور بوتينسكى جناب عاليلر
يوقاروده ايتلـگان شعبه‌ده‌توتقون بولوب‌تورا تورغان‌دۋ
ايۋان يافيموۋيچ پچيلاۋودف‌دن

پراشينيه

محترم افندم حضرتلرى! مينم عقلم صاو سلامت. شولا
بولا توروبده، منه ايندى ايكى يلدن آرتق مينى عقلد
يازغانلر يورتنده آصريلر. مين بو تأسفلى آڭلاشلماو
حل ايته‌رگه بر نيچه مرتبه آزابلانوب قارادم. شول مق
بله‌ن باش دوقترغه هم سزگه بر نيچه مرتبه يازو بله‌ن مراجعت
ايتـوب ميڭا ياردم ايتووگزنى اوتندم. سويكلى چهره‌گز

ولر بلەن انسانيتچە معاملە ايتووگزگە قاراب مين سزنڭ
ی، رحيملی كشی ايكانلكگزگە اوشانام. باشقە دوقترلر
لی وظيفەگزغەدە آقچە تابو اوچون بولغان بر هنر ديبكنە
ميسزدر ديب اويليم. شونڭ اوچون ينە بر مرتبە آخرغی
چمنی سزگە عرض ايتەرگە باطرچيلق قيلام.

يازوومدەغی ياڭلشلقلرغە اهميت بيرميچە آقتوغنەچاقلی
وبچغووگزنی توبانچيلك بلەن اوتنەم. بيت چنلابدە ايكی
ن آرتق عقلدن يازغانلر يورتندە، خدمتچيلرنڭ سوگنولری
ن آوورولرنڭ كرەلی ـ چيغالی سويلەگان معناسز سوزلرندن
شقە بر نرسەدە ايشتمەگان كشينڭ، فكرين يازو بلەن
شقەسنە آڭغارتقاندە آزراق آزابلانووی غايت طبيعی
نرسە. وقتندەاونيۋيرسيتيت بترگان بولسامدە حاضر ايندی
الايلر بلە تورغان نحو قاعدەسندەدە بعض وقت آبدراب قالام.

مين روحانی آوورولرنڭ ئلله نيندی آڭلاشيلماولر
اخود دوشمانلرنڭ ئەلەكلەووی آرقاسندەغنە اوزلرينڭ بالنيسكە
لەكگانلكلرين اثبات ايتەرگە ياراتقانلقلرين بيك ياخشی
بلەم، شونڭ ايچوندە آلار دوقتر خدمتچيلر هم اوزلرينڭ
بختسزلك جهتندن بولغان ايبدەشلرينە بيك ياراتوب اوزون
ايتدروب سويلەوچەن بولالر.

بيلگلی ايندی دوقترلر آلارنڭ سوزلری بلەن اوتنچلر ينە

قرين كوز بلەنگنه قاريلر، اوشانميلر. منه بو اشلر بو
ميكامعلوم بولغانغه كوره مين سزدن يازغان ئەيبولرمني آخر
چاقلى دقت بلەن اوقوب چغووگزنى، همدەممكن بوس
تيكشروب قاراوگزنى اوتنەم.

بو مينم ايچون آيانچلى بولغان اش ١٨٩٦ نچى يـ
ديكابرنڭ ٢٤ ندە بولدى. اول وقتدە مين «كارل ۋودت ار
وارثلرى هم كامپانياسى» نڭ قوروچ قيىه تورغان زاۋود
باش تيخنيك بولوب خدمت ايته ايدم. لكن ديكابر
اورتالرندە زاۋودنڭ ديريكتورى بلەن بيك نق اورشدم
چونكه اول يوق ـ بار نرسە ايچوندە اشچيلرگە غايت زور
اشترافلر صالوب، آندن باشقەدەايزلگان بيچارەلرنى رحيمس
عذابلى ايدى. بيلگلى مين چدى آلمادم، ديريكتور
تورلى ناچار، آنى تحقير ايتە تورغان سوزلر بلەن سوكد
آقرندم، هم اوزمنى قووب چغارغاننى كوتمى اوز اختيار
بلەن اورنمدن چقدم.

زاۋوددەايندى اشم بتكانگه، ياكى يلنى اوزمنڭ ياقينلر
بلەن برگه قارشولاو ايچون، راژديستوانڭ آخرلرندە . . .
شهرينه كيتدم. پويزددە يولچيلر بيك كوب ايدى. مين
اورناشقان ۋاگوننڭ هر اسكاميەسندە اوچەر كشى اوتورغان
ايدى. صول ياغمدەغى كورشم، ياشكنه يگت، آكاديميـ

بورستۋا (عالی رسم مکتبی) نڭ شاکردی بولوب چقدی.
خرم قارشمدەغی اسکامیەگە نیندیدر شوندە بر سوداگر
بوسەگی اوتورغان ایدی. اول بوفیتلی استانسەلرنڭ هر
ە کانیەك اچەرگە چغوب کرە ایدی. سوز آراسندە اول...
رینڭ توبەن اورامندە اوزینڭ ایت کیبتی بارلغون‌دە
روب آلدی. اگردە سز اول باینی تابوب مینم حقدە
راشساگز اول البتە مینم یازغان نرسەلرمنڭ بارسینگدە
ست ایکانلگنە شهادت بیرر ایدی. منە شول نیت بلەن
ن آنڭ طورندە سزگە آچیغراق معلومات بیررگە تلیم. اول
ری اورتەچەغنە بویلی، قزلراق، سویکملی بیتلی، زەنگەر
رلی، صاری چەچلی، یوقاریغەبیك جنتکەب بودرلگان میقلی،
الون قرغان، تولیغنە بر کشی بولور. اول اوزینڭ
لیەسندە ئەیتکان ایدی، مین ایندی اونوتدم. بتونلەی منە
شی دیب توبەبوك ئەیتە آلمیم، نیچکە سریدینا کوف.،..
ردیوك.... سیردولیكگە اوشاغانراق ایدی بوغای.
قەسی، آنڭ فامیلیەسی شول: س— ر — د —ك —یاحرفلرندن
ماشدرلغان ایدی.

یوقلارغە ممکن بولماغانغە بز سویلەشە —سویلەشە
وب باردق. شولای بارا — بارا تون اورتالرندە بتونلەی
رەدك. یوقی کیلە باشلادی. شوڭار کورە ۋا گوننڭ

کاریدورینه سویه‌لوب، ایکی — اوچ ساعت‌گنه بول

یوقلارغه حیله از لرگه توتندق. شول آراده‌استودینت کینه

بزگه ئه‌یته:

— افندیلر — دی — یوقلار ایچون بزگه بیک ش

حیله بار، لکن، بلمیم، سز آنارغه رضا بولورسز میکان

نرسه: بزنکٔ بر بز باشن‌دورا ککه صالسون، ایکنچیبزده

صاقلارغه‌مونده‌قالوب‌تورسون، ئه‌اوچونچیبز او بیر کاندوک

باروب«ایمشدر، منه‌بز اوز بزنکٔ‌بر آقلغه‌جیکلره‌ک قرداشب

آلوب بارا ایدک. اول ئلیگه چاقلی طنچقنه بارسه‌ده، حا

کینه‌تدن تاوشلی باشلادی. باشقه یولچیلرغه ضرر ایتو

احتمال بولغانغه آنی تیزگنه آیرم بر بولمه‌گه قویو یخشیر

بولور ایدی» دیسون — دی.

بز استودینتنکٔ پلانی اوکٔای هم درستلگن تصد

ایتساک‌ده، بر بزده عقللی باشن اوز اختیاری‌بله‌ن دوراکٔ

صالورغه رضا بولمادی — شول آراده سودا گرکایبز: «شب

صالیق، شباغه» دیب مسئله‌نی حل ایتدی.

«آراده ایکٔ اولوراغی مین بولغانغه، میکٔا بلوب‌بواش

توقتاتورغه تیوش ایدی. ئه مین مالای شیکللی اشنکٔ آلد

آرتن اویلامیچه شباغه‌غه قاتشدم، هم ایت صاتوچینکٔ قولند

شباغه‌نی آلدم.

اوبیر کاندوکتر بلەن کامیدیه بیك اوستالق بلەن کیلشدروب اوینالدی.

پویزد اوزاغراق توقتاب تورغان استانسەلرده یاکا وتورغان یولچیلر بزنك «کوپه» نك ایشکگی توبینه کیلوب آنی کاندوکترلرغه آچارغه قوشالار، کاندوکترلرده آلارغه توبەنچیلك بلەن:

«عفو ایتگز، افندم، بو کوپەده سزگه اوکایسز بولور، چونکه مونده آورو — عقلدن یازغان کشینی ایبدەشلری آلوب بارالار. اول حاضر طنچ توگل...» دیب جوابنی قسقەتوتالر ایدی. یولچیلر کاندوکترلرنك بوسوزلرینی ایشتوگه، طبیعی، آرتق صاتولاشمیچی، بزنك کوپەدن صزارغه آشغالار ایدی. قورغان پلانمزنك باروب چغووینه بز بیك اوزاق کولوشدك ده، آخرنده یوقیغه کیتدك. شولایده مین طنچ یوقلی آلمادم. یوقی آراسنده اوزمه ئەلله نیندی بر آورلق کیلەچەگن سیزگان شیکللی بولدم. تونلك تون بویی ئەلله نیندی قورقنچلی باسترلولر بلەن آزابلانوب چقدم. اوز طاوشمدن اوزم قورقوب ئەلله نیچه مرتبه اویاندم.

ایرته بلەن ساعت اون تیرەلرنده مین تمام اویانوب کیتدم. ایبدەشلرم بولمەده یوق ایدی ایندی. (آلار توشه طورغان استانسەغه پویزد ایرتوك باروب جیتکانگه، آلار

مینی اویاتمیچه توشوب قالغانلر.) حاضر مینم قارشمدەغی دیوان اوستونده اوزون بویلی، غایت طازا، صاری صاقاللی باشینه تیمر یول خدمتچیلر ینه مخصوص فوراژ که کیگان بر جگت اوطورا هم نیچوندر، میندن کوزن آلمی، دقت بلەن قاراب طورا ایدی. مین کییملر منی رەتلەب، تومەلەنوب بوکتەرمدن سولگی آلوب، یوونورغه بارورغه ایسابلەدم. ایشکنی آچارغه نیتلەگنگنه ایدم، ئلیگی جگتکایم سیکروب طوردیده، قوچاقلاب آلوب، مینی دیوانغه ایلتوب صالدی. آنڭ بو اشینه مینم بیك نق آچووم کیلدی. قولندن اچقنورغه، یا ڭاق تو بینه بر بیك ایبلەبکنه قوندرورغه آزابلانوب قاریم، یوق، اش چغاروب بولمی، چونکه آنڭ تیمر شیکللی طازا قوللری میڭا قیملدارغەده ایرك بیرمیلر. غایت درجه آچووم کیلگانگه صواووم قابا.

„ — نرسه تلیسز سز میندن؟ جیبەرگز مینی!..‌. کیتگز!...— دیم، آقرام.

„ باشدەراق مین آنی بتونلەی دوراك دیوب اویلادم. اول مشلی — مشلی هبمان میڭا باصا، هم آچولی تاوش بلەن:

„ — توقته ئەلی. انم، منه بیك ماطورغنه ایتدروب صوماشیدشی دومغه یابارلرده، شونده سیندن نەرسه تله گاننی بلورسڭ!... بلورسڭ انم... بلورسڭ — دی.

مین ایندی اشنك قایاباروب بەرلەچگن سیزنەباشلادم.
شوکار کورە جگتمە آزراق صولو آلورغە ایرك بیردمدە:

— یاری آلای بولسە، مین سزگەاورنمدن قیملداماسقە وعدە بیردم، جیبەرگز مینی — دیم. ئە اوزم اچمدنگنە:

بو ایشەك بلەن سویلەشوب باری بر اش چغاروب بولماس، از رەك صبر ایتەرگە کیرەك؛ الله بیرسە باردەئە کرنلەب رەتلەنور — دیب اویلادم.

— اول، طـوپاس، باشدە مینم سوزارمە اوشانمیچەراق طورسەدە، طاوشسز، طنسز یاتقانمنی کورگاچ، آزراق قولن بوشاتا باشلادی. آخرندە بتونلەی جیبەردی. میندە طوروب اورنیمە اوطوردم. شولایـدە اول، تچقان صاقلاغان مەچی شیکللی، میندن کوزلرین آلمادی.

— پویزد استانسەغە باروب جیتکاچ، کاریدوردە کمدر برەو قچقروب صوری:

— مـۆندەمی آورو کشی؟ — دی.

ایکنچی بر طاوش آنارغە:

— ئـەیـیی، افندم، مۆندە — دیب تیزگنە جواب بیرە.
شونك آرتندانوق برسی ایشکنی آچادە، باشن کوپەگە طغوبقنە قاری.

— مین تیزگنە سیکروب طورامدە، آچی طاوش بلەن:

— افندم! خــدای ایچون مینی موندن! . . .

دیم.

اول‌ده بـولـمی، تیزگنه ایشك یابلاده بیکل‌ه‌نه. جگتم‌ده تاغی مینی دیوانغه کوته‌روب صالا. مین آنڭ آستنده تاغی آزابلانه باشلیم.

آخـرنـده.... شهر ینه‌ده باروب جیتدك. اون مینوتدن صوڭ مینی آلورغه اوچ آرتیلشیك کیلدی. آلارنڭ ایکسی بیك نق‌قنه ایتدروب مینی قولدن توتدی. ئه اوچونچیسی بایاغی جگتم بله‌ن مینم یافادن له‌کدردیلرده، شول کیلش مینی قایادر ژاگوندن آلوب چغوب کیتدیلر.

ایك اوّل میڭا پلاتفورماده ماتور قایغوسز زه‌نگه‌ر کوزلی، اوزون میقلی ژاندارمسکی پالکوڤنیك اوچرادی. مین:

— آفیتسه‌ر افندی، بر ایکی گنه سوز ایتورگه ممکن بولماسمی؟ — دیب. آڭارغه مراجعت ایتدم.

اول آرتیلشیك‌لرگه توقتارغه اشارت ایتدیده، مینم جانمه کیلوب، یومشاق ته‌ملی تل بله‌ن:

— نی یومشگز بار، افندم؟ — دیدی.

« اول صالقون قانلی بولورغه آزابلانسه‌ده، آزراق قورقغانلغی قیلانشندن بلنوب تورا ایدی. قوتواوم‌نڭ باری

آشقمی توبلیگنه ایتوب، بتون اشنی باشدن آخرینه قدر سویله‌ب بیرومه بیله‌نگانلگن آشکاردغمدن، واقعه‌نی آفیتسه‌رگه آچیق ایتوب سویله‌ب بیردم.

سویله‌گان سوزلرمه اوشاندیمی، یوقمی، آنسون ایندی ئه‌یته‌آلمیم، اول وقت‌وقت‌مین سویله‌گان‌سوزلرنی بیك دقت بله‌ن طڭلاب تورا، بعض وقت اوشانماغان صمان‌میڭاقاری‌ده، مینم کیفنی بوزماس ایچون:

-- ئه‌یی، درست ئه‌یته‌سز - دیگان شیکللی ایتوب باشن اییه ایدی.

مین سویله‌ب بترگاچ، اول، مینم کوزمه قاراماسقه طرشوب، یومشاق تاوش بله‌نگنه:

„ -- منه نرسه . . . بیلگلی مین شبهه‌له‌نمیم . . . لکن سزنڭ تورگزده شوندی تیلیغراملر آلوب تورغان وقتده. . . مین‌سزنڭ‌ایسه‌ن‌صاو ایکانلگزگه البته اوشانام، لکن شولایده سز دوقتور بله‌ن سویله‌شوب قاراگز ئه‌لی، بیت کوب بولسه اون - اون بش مینوت وقتگز اوزار، بیلگلی، اول سزنڭ عقلگز تمام‌جیرنده ایکانون بلگاچ حاضر جیبه‌رر. آنناری بیت بو مینم اشم بولماغانغه مین سزنڭ ایچون بر نرسه‌ده اشلی آلمیم - دیدی.

„ شولایده اول، میندن قاچماسقه سوز آلغاچ، اوزاتورغه

بر کشی گنه تعیین ایتوب، اوزینڭ یخشیلغن کورسه‌تدی.
اوزافلامی بالنیسکه‌ده باروب جیتدك. آنده آوروولار قارالا
تورغان‌وقت بولغانغه بزگه اوزاق کوته‌رگه توری کیلمه‌دی،
باش دوقتور، روحانی آوروولر شعبه‌سینڭ ناظری، طاغی
شونده‌بر یگرمیله‌ب استودینت بله‌ن بر یلومنیغه کیلوب کردی‌ده،
توب توری میگا قاری باشلادی. مین آناردن تیزگنه کوزمنی
آلدمده، ایکنچی یاقغه قاری باشلادم. نیکدر، اول میگا
ناچار کوز بله‌ن قاراغان شیکللی تویلدی. اول میندن آور
کوزلرن آلمیچه:

„ — زنهار ایچون قورقماگز، مونده سزگه دشمان
کشی یوق، دشمانلر ایندی تگنده قالدیلر... ایکنچی
شهرده.... مونده کیلوب سیگا اورنا آلمیلر، مونده‌غی
کشیلر، کوره‌سز بیت، بارده یخشیلر، بارده سزنی تانیلر
هم ژه‌للیلر — دیدی. تاغی شونڭ آرتندانوق.

„ — صوڭ سز مینی تانیسزمی؟ دیب‌ده قویدی.
اول ایندی مینی کوروگه عقلسزغه ایسه‌بله‌دی. مین آگارغه
باشده قارشی ئه‌یتورگه تله‌گان ایدمده، ئه‌یتکان‌هر بر آچولی
سوزمنی عقلسزلق علامتی دیب ایسه‌بله‌رلر دیب‌تیك توررغه
قرار بیردم.

— آنناری اول میندن اسم بله‌ن فامیلیه‌منی، نیچه

یاشمده ایکانلگمنی، نیندی اش بلەن شغللەنگانلگمنی، صورادی. بو سؤاللرنڭ بارینەده مین قسقه هم توبلی گنه جوابلر بیردم. اول کینەتدنگنه سوزنی بوروب:

«— کوبدنمی ایندی سزنڭ آوری باشلاغانگزغه؟

دیدی. مین اوزمنڭ هیچ بر آورو توگل ایکانلگمنی وبتون جیرم صاو-سلامت ایکانون بیان ایتدم.

«— ئەیی، آنسی شولای.... مین آورو دیگاچه بیت، ئەلله نیندی آورونی ایتمیم... باش آورتو، یوقیسزلق شیکللی ئەیبرلر سزده بولمیمی‌غنه دیم. وقت-وقت سزنڭ کوزگه ئلله نیلر کورنمی بولور بیت؟ احتمال آرا تیره باشگز ئەیلەنه بولور؟

«خیر دوقتور، مین بیك شەب یوقلیم هم باش آورتو دیب ئەیتکان نرسەنڭ نی ایکانونده بلمیم، بتون عمرمده باری منه کیچه طنچ یوقلی آلمادم.

دوقتور برده ایسی کیتمیچه گنه:

«— آنسون بلەبز ایندی بز-دی:-حاضر سز بزگه، تگی ایبدەشلرڭ «کریۋاریچیه» استانسەسنده پویزدغه اوترغه اولگرمیچه، آنده قالغاچ نیشلەگەنگزنی یاخشیلاب سویلەب بیره آلماسسزمی؟ مثلا: سز کاندوکتورنی نیچون

قینی باشلادگز، آنڭ بله ءوغشرغه نرسه سزنی مجبور ایتدی؟ هم شونڭ آرتندانوق سزنڭ کوپه‌گزگه کرگان استانسیه ناچالنیگنه نیچون هجوم ایتدگز؟

„ — مین ژاندارمسکی پالکوڤنیککه سویله‌گان واقعه‌نی تفصیللاب سویله‌ب بیردم. لکن مینم سوزلرم کره‌لی چغالی‌راق بولدی، چونکه چرناب آلغان کشیلرنڭ میڠا بر توقتامی قاراب تورولرندن مین اویالا باشلادم. تاغی آنڭ اوستینه، دوقتورنڭ نیچوکده بولسه مینی دوراك یاصارغه طرشووی مینم آچوومنی کیتره باشلادی.

مین باشمدن اوتکان واقعه‌نی سویله‌گانده، دوقتور استودینتلرغه ئه‌یله‌نوب:

— کوره‌سزمی، افندیلر، تورمش بعض وقت اویلاب چغارغان ئه‌یبرلرندن ده عقلغه صیماصلق بولا. مونارغه افندیلر، دقت ایتوگز. اگرده منه بو افندینڭ باشنه کیلگان اوینی بر بر محرر تیما ایتدروب آلسه اوقوچیلر نیگه‌ده اوشانماسلر — دیدی.

مین دوقتورنڭ سوزلرندن آنڭ مینی مسقل ایتکانون آیرم آچیق آڭغاردم. شوڭار کوره قزاروب کیتوب، سوزمنی بولدم.

دوقتور جعلی یومشاقلق بله‌ن: